

УДК 37.014(477)"19"

ЧЕРЕДНИК Олена

керівник навчально-методичного відділу, канд. пед. наук, доцент кафедри менеджменту ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. Г. Батюка, 19, м.Слов'янськ Донецької обл., Україна, 84116
E-mail: 21raduga-duga21@gmail.com

РУДЕНСЬКА Юлія

студентка 1 курсу, магістратура ПВШ, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. Г. Батюка, 19, м.Слов'янськ Донецької обл., Україна, 84116
E-mail: 21raduga-duga21@gmail.com

СОЦІОКУЛЬТУРНІ КОНСТАНТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ СТ.)

Анотація. У пропонованій статті на підставі огляду основних віх вітчизняної історії розглядається проблема розвитку системи освіти України у другій половині ХХ століття. Виділяється ряд присутніх констант її розвитку, визначається характер взаємовідносин держави та суспільства у вирішенні нагальних проблем освіти, висвітлюється їх еволюція в історичному плані. Авторами зроблено аналіз науково-педагогічних досліджень, публіцистичних праць, який доводить, що досліджувана проблема не втрачає своєї актуальності, є багатоаспектною, а педагогами-науковцями приділяється значна увага вивченню питання розвитку освіти України різних історичних періодів. У статті розглянуто ключові проблеми функціонування, реформування й основні напрямки розвитку освіти України в контексті історичних умов другої половини ХХ століття. Зауважено, що проведені владою УРСР реформи, упровадження прогресивних технічних розробок у народне господарство, стрімкий розвиток освітньої та культурної сфер, викликали нагальну потребу в спеціалістах із вищою освітою, що позитивно вплинуло на динаміку збільшення кількості закладів вищої освіти впродовж досліджуваного періоду. Зазначено, що система освіти кожної країни у своїй еволюції спирається на власну історичну спадщину, традиції та надбання, рівень соціально-економічного розвитку, інституції соціально-політичної системи, і, являючи собою складову загальнокультурного розвитку, покликана вирішувати актуальні загальноцивілізаційні та конкретно-прикладні питання.

Наприкінці роботи наведені висновки з даної проблеми, констатуються основні положення та досягнення в даній сфері, визначені перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Авторами підкреслено, що оновлення системи освіти з проекцією на майбутнє не представляється можливим без аналізу й урахування досвіду минулого, адже це дозволить уникнути певних помилок, розробити сучасні стратегії розвитку освіти України згідно з викликами сьогодення та новими тенденціями глобалізаційних процесів.

© Чередник О., Руденська Ю., 2019

Ключові слова: система освіти, заклад освіти, університет, освітня політика, підготовка фахівців, середня освіта, професійна підготовка

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Євроінтеграційні трансформації, зумовлені процесом глобалізації, ознаменовані економічним розвитком країни, інформатизацією та технологізацією усіх сфер життя, значним зростанням попиту на висококомпетентних фахівців викликають необхідність осмислення й аналізу історичного досвіду розвитку системи освіти України. Політика держави в освітній сфері визначається беззаперечною важливістю освіти у загальному розвитку суспільства, а також у житті кожного громадянина, що передбачає як прийняття нових соціокультурних реалій, так і збереження кращих досягнень минулого.

Для вдалої реалізації запланованого державою курсу видається доцільним звернення до історичної спадщини – вивчення досвіду розвитку системи освіти України другої половини ХХ століття, що надасть реальні можливості для екстраполяції успішних здобутків минулого в сучасну освітню систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблема розвитку системи освіти в різні історичні періоди привертає увагу і вітчизняних, і зарубіжних педагогів-дослідників. Тому наразі вже маємо значний доробок щодо різних аспектів зазначеного питання. Так, дисертацію Пастушок О. присвячено цілісному аналізу проблеми розвитку системи освіти дорослих у Польщі другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Виявлено чинники розвитку системи освіти дорослих у Польщі в окреслений період і проаналізовано її нормативно-правове забезпечення. Розроблено авторську періодизацію розвитку освіти дорослих Польщі у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. за нормативним, історичним, організаційним і змістовим критеріями. Окреслено можливості творчого використання прогресивних ідей досвіду Польщі для розвитку освіти дорослих в Україні на концептуальному, організаційно-педагогічному та адміністративно-управлінському рівнях [4]. У дисертації Ткаченко В. висвітлено розвиток шкільної мовної освіти в Україні (1959 – 2013 рр.) на основі опрацювання різнопланової джерельної бази, визначено провідні тенденції кожного субперіоду та перспективні форми, методи, прийоми навчання мов. Виявлено шляхи реактуалізації і застосування ідей конструктивного історико-педагогічного досвіду в сучасній українській школі [6].

Наукові пошуки Тереньєвої Н. присвячені вивченню проблеми розвитку університетської освіти, здійснено загальну характеристику розвитку університетської освіти України у період другої половини ХХ - першої половини ХХІ століття, розроблено класифікацію тенденцій розвитку університетської освіти за різними ознаками (за регіоном розповсюдження; за рівнем встановлення пріоритетів розвитку та впровадженням (виокремленням) у

процесі стратегічного планування і соціально- економічного розвитку, за часовою тривалістю, за наслідками, які можна оцінити [5].

Відзначимо також публікації, що з'явилися останнім часом у періодичних виданнях. У статті Ніколаєску І. висвітлено державну кадрову політику, описано практичний досвід підготовки кадрів для дошкільних закладів Донецької області другої половини ХХ ст., представлено аналітичний огляд якісного та кількісного складу дошкільних працівників. Зауважено, що головними причинами підвищення якісних показників педагогічного складу дошкільних установ були: державні зміни у кадровій політиці, зменшення плинності кадрів, більш широке розповсюдження денної, а особливо заочної форм навчання, підвищення загального рівня життя й якості медичного обслуговування, збільшення заробітної платні дошкільних працівників [3, с. 200–205]. У публікації Гарань Н. розглянуто проблему формування та основні напрямки розвитку вищої школи в контексті історичних умов початку ХХ ст. [2, с. 9–14].

У роботі Осадчого В. і Волошинова С. проаналізовано сучасні глобальні тренди в освіті з метою визначення основних тенденцій розвитку вищої освіти в Україні. Зазначено, що урахування сучасних тенденцій розвитку освітніх та інформаційних технологій в плануванні роботи закладів вищої освіти визначатиме напрями розвитку вищої освіти України. Проведено аналіз зарубіжних наукових досліджень, виділено ключові тенденції розвитку вищої освіти, які мають привести до перетворень в Україні [1, с. 38–46]. У статті Шевченко С. розкрито питання організації навчального процесу в УРСР (50-60-ті роки ХХ ст.) у школах із російською мовою навчання, показано розвиток мережі цих навчальних закладів на території України [7, с. 833–842]. У науковій публікації Шендерук О. визначено та проаналізовано основні тенденції розвитку вищої освіти України другої половини ХХ століття [8, с. 75–84].

Формулювання цілей статті. Мета нашої статті полягає у розгляді соціокультурних констант розвитку системи освіти у другій половині ХХ століття, поданні матеріалу у певній хронологічній послідовності в ретроспективному огляді проблеми розвитку освіти України в означений період.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Друга половина ХХ століття характеризувалася такими фундаментальними константами як спрямованість державного курсу на інтелектуальний і моральний розвиток громадян, уніфікацію викладання, а також наукових досліджень; міжреспубліканському обміні науковими знаннями тощо. Визначена нами нижня хронологічна межа дослідження визначається прийняттям у 1959 р. Закону «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в Українській РСР», в якому були визначені перспективні напрями розвитку системи освіти. Із метою виконання основних положень цього закону в УРСР значно посилили співпрацю закладів вищої освіти та школи, ввели у дію нові навчальні плани та програми. Зазначимо, що до кінця 1980-х років система освіти України зазнавала змін і реформ залежно від рішень комуністичної партії.

Середня освіта в УРСР, здійснювалася у два етапи:

- на першому вона була обов'язковою для всіх дітей шкільного віку (восьмирічна неповна середня загальноосвітня трудова політехнічна школа, яка мала готувати їх до суспільно корисної праці);
- на другому проводилася повна середня освіта та професійна підготовка з кваліфікацією 3-4 розряду (9 – 11 класи) [7, С. 834].

Із 1966 р. в УРСР розпочалося впровадження загальнообов'язкової десятирічної освіти, значно розширилася мережа шкільних закладів і професійно-технічних училищ, відкривалися численні нові заклади вищої освіти (у 1960 р. діяло 135 закладів із кількістю студентів – 417 тис.). Зауважимо також, що впродовж 50-х років ХХ століття вищі навчальні заклади України не готували фахівців дошкільного профілю, єдиним закладом, де велась підготовка працівників для дитячих садків, був Київський педагогічний інститут. На початку 60-х років ХХ ст. дошкільні факультети були відкриті в Слов'янському, Рівненському та Запорізькому педагогічних інститутах. Означене, безумовно, сприяло вирішенню кадрових питань із забезпечення закладів системи дошкільної освіти УРСР висококваліфікованими кадрами [2, С. 13].

Можна констатувати наступне: основними завданнями системи освіти упродовж 60-х років ХХ століття було зміцнення зв'язку школи з життям, посилення політехнізації навчання, відкриття середніх шкіл із виробничим навчанням, означене мало задовольнити потреби виробництва в кадрах. Ключовим завданням закладів вищої освіти визначалася підготовка висококваліфікованих спеціалістів, які б достатньо володіли теоретичними знаннями та практичними навичками. Також треба зазначити, що запровадження середнього всеобучу, організація та відкриття нових навчальних закладів, збільшення кількості фахівців із вищою освітою відбувалося на тлі поглиблення ідеологізації та денационалізації навчально-виховного процесу. Влада республіки, реалізуючи загально радянську ідею «злиття націй», стимулювала процес русифікації усіх ланок системи освіти України.

Упродовж 50 – 70-х років ХХ століття владою республіки значна увага приділялася вищій освіті: відбулося значне збільшення контингенту студентів у закладах, на вивчення нормативних дисциплін стали виділяти більше часу, університетська освіта стала більш науково спрямованою, активно запроваджувалася практика поєднання фундаментальних і прикладних досліджень. У нормативних документах зазначалося, що навчальний процес у вищих навчальних закладах має забезпечувати поєднання високої теоретичної та прикладної підготовки, до навчання випускників мав застосовуватися диференційований підхід у педагогічній, дослідницькій і виробничій діяльності, активно розроблялися та впроваджувалися нові напрями підготовки фахівців [5, С. 11].

Упродовж 1970 – 1980-х років керівництво республіки першочергову увагу приділяло якісному розвитку системи освіти, адже вона була складовою частиною загальної ідеологічної системи. Тоталітарна держава пришвидшила процес соціокультурної інверсії, і в жорстких, нормативно-командних умовах

майже успішно реалізувала заплановану індустріалізацію стрімкими темпами. Вважаємо за необхідне зауважити, що домінуюча на той час в освіті ідеологічна складова, виконуючи завдання партійно-адміністративного апарату, ніяким чином не сприяла формуванню самостійної особистості, з її індивідуальними потребами та запитами, поставивши перевагу колективного над особистісним. Повсюдний ідеологічний диктат і контроль набули масового характеру в республіці, що внеможливило реалізацію споконвічних академічних свобод – свободи мислення, самовираження та творчості. Спроби реформування та перебудови системи вищої освіти, що намагалися реалізувати з середини 80-х років ХХ століття виявилися об'єктивно запізненими та майже неефективними. На жаль, керівництво республіки не змогло своєчасно віднайти адекватні механізми адаптації освітніх закладів до появи ринкових відносин.

Реформи, що проводилися в УРСР, упровадження прогресивних технічних розробок у народне господарство, стрімкий розвиток освітньої та культурної сфер, викликали нагальну потребу в спеціалістах із вищою освітою, що позитивно вплинуло на динаміку збільшення кількості закладів вищої освіти. Існуюча на той час ґрунтівна середня освіта надавала системі вищої освіти реальну можливість набирати до закладів кращих абітурієнтів. Держава безкоштовно забезпечувала освітні установи навчальними матеріалами, необхідними підручниками та посібниками, навчально-методичною літературою [8, С. 79].

У цілому, незважаючи на чималу кількість істотних помилок і викривлень у реформуванні освітнянської галузі упродовж 1960 – 1980-х років, в УРСР вдалося створити значний високий науковий і культурний потенціал, а також забезпечити високий загальний освітній рівень населення республіки.

Зазначимо також, що 80-ті роки ХХ століття в системі освіти відзначалися деякою неоднозначністю. По-перше: відбувалося зростання педагогічного навантаження працівників закладів освіти, відчувався певний дефіцит бюджету на освіту, мало місце поступове збільшення кількості безробітних освітян, превалювання догматизму в навчанні, незначна варіативність освітніх послуг тощо. По-друге: наявність гарантії безкоштовної освіти, високий рівень природничої, математичної, військової та технологічної підготовки, висококваліфікований сталий професорсько-викладацький склад більшості вищих навчальних закладів, прагнення педагогів до змін у концепції навчального процесу, впровадження ідеї вчити студентів мислити по-новому, розкуто, нешаблонно, початок децентралізації та демократизації освіти; гуманізація процесу навчання та часткова індивідуалізація [5, С. 14].

Система освіти, представляючи собою інституцію радянської культури, а також віддзеркалюючи в своєму розвитку її головні константи, не змогла своєчасно й адекватно відреагувати на соціальні та культурні зміни, що відбувалися в радянському суспільстві у другій половині 80-х і на початку 90-х років ХХ століття. А це, в свою чергу, призвело до утворення та

накопичення низки негативних тенденцій у розвитку системи освіти України на даному історичному етапі.

Історія розвитку системи освіти України після подій 1991 року представляє поманливий феномен із позиції функціонування в соціокультурному просторі новоствореної держави. Система освіти – це потужна загальнокультурна інституція, що продовжувала власну історію та традиції, котрій були притаманні певні риси та функції, із чітко визначеними та сформованими схемами взаємодії з різнорівневими структурами влади та суспільства.

Після 1991 року в історії України розпочався новий період, який призвів до корінних змін усіх сторін життя суспільства, типу соціального та культурного устрою новоствореної держави, розвитку іншого виду економічних відносин. Соціокультурні зрушення, що відбулися в Україні в 90-х роках ХХ століття, доправили до ослаблення або ліквідації більшості зовнішніх рамок, котрі регламентували та регулювали стиль життя радянських людей, унаслідок чого, переважна більшість громадян опинилася на ідеологічному роздоріжжі, не в змозі адекватно ситуації розпорядитися своєю долею, зрозуміти та прийняти новітні історичні реалії.

Розгляд системи освіти України у ракурсі соціокультурних процесів, із системою цінностей, узвичаєними традиціями, організаційними та функціональними детермінантами її розвитку, усталеними впродовж радянської епохи, ввійшли у протиріччя з новою соціокультурною ситуацією, що склалася в кінці ХХ століття. Саме у процесі подолання виниклих протиріч відбувувалася нова система освіти України з посталими проблемами, досягненнями та недоліками.

Таким чином, стрімкі пертурбації у політиці й економіці країни в кінці ХХ століття сприяли тому, що в узвичаєній системі соціокультурних координат видозмінилися вектори. Відбулося звернення до традиційних соціокультурних координат розвитку освіти, а як наслідок - відродження основних суперечностей, зумовлених специфікою соціокультурних констант.

Підсумовуючи, необхідно зауважити, що саме реплікація протиріч у розвитку системи освіти в досліджуваний період, а також певна їх ескалація, спонукали до змін і призвели до якісного прориву у розвитку державно-суспільних механізмів реформування освіти й уможливили виникнення передумов до створення оновленої системи освіти сучасної України.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Не викликає сумнівів той факт, що освіта, являючи собою соціальну інституцію й одну з найважливіших галузей невиробничої сфери, за своєю значущістю та впливом на соціально-економічний і культурний розвиток суспільства посідає належне місце в ряду: політика, економіка, наука, техніка, мистецтво. Система освіти кожної країни у своїй еволюції спирається на власну історичну спадщину, традиції та надбання, рівень соціально-економічного розвитку, інституції соціально-політичної системи, і, являючи собою складову загальнокультурного розвитку, покликана вирішувати актуальні загально цивілізаційні та конкретно-

прикладні питання. В умовах модернізації освіти важливо знайти певний баланс – з одного боку, провести вдалу інтеграцію в світовий освітній простір, а з іншого – не втратити неспростовні переваги національної освітньо-культурної спадщини. Оновлення системи освіти з проєкцією на майбутнє не представляється можливим без аналізу й урахування досвіду минулого, адже це дозволить уникнути певних помилок, розробити сучасні стратегії розвитку освіти України згідно з новими тенденціями глобалізаційних процесів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів обраної проблеми. Зважаючи на актуальність досліджуваної проблеми та необхідність її детального вивчення, у подальшому перспективним вважаємо вивчення досвіду реформування систем освіти у Польщі та Чехії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Волошинов С. А., Осадчий В. В., Осадча К. П. *Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні. Engineering and Educational Technologies*. 2018. № 6 (4). С. 38–46.
2. Гарань Н. С. Чередник О. В. Ретроспективний огляд проблеми розвитку вищої освіти України (початок ХХ ст.). *Вісник черкаського університету. Серія педагогічні науки*. 2019. № 2. С. 9–14.
3. Ніколаєску І., Гарань Н. Підготовка педагогічних працівників для закладів дошкільної освіти у Донецькій області в другій половині ХХ ст. *Вісник черкаського університету. Серія педагогічні науки*. 2019. № 2. С. 200–205.
4. Пастушок О. І. Розвиток системи освіти дорослих у Польщі (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. Київ, 2018. 20 с.
5. [Терентьєва Н. О.](#) Тенденції розвитку університетської освіти в Україні (друга половина ХХ– початок ХХІ століття): автореферат дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Київ, 2016. 40 с.
6. [Ткаченко В. І.](#) Тенденції розвитку шкільної мовної освіти в Україні (1959-2013 рр.) : автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2019. 17 с.
7. Шевченко С. М. Розвиток шкіл з російською мовою навчання у контексті диференціації загальної середньої освіти в УРСР (50-60-ті роки ХХ ст.). *Проблеми сучасного підручника*. 2014. № 14. С. 833–842.
8. Шендерук О. Б. Тенденції розвитку вищої освіти України другої половини ХХ століття. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 4. С. 75–84.

Стаття надійшла до редакції 27.11.2019.

ЧЕРЕДНИК Елена

руководитель учебно-методического отдела, кандидат педагогических наук, доцент кафедры менеджмента ГВУЗ "Донбасский государственный педагогический университет "

ул. Г. Батюка, 19, г. Славянск, Донецкой области, Украина, 84116

E-mail: 21raduga-duga21@gmail.com

РУДЕНСКАЯ Юлия

студентка 1 курса, магистратура ПВШ, ГВУЗ "Донбасский государственный педагогический университет"

ул. Г. Батюка, 19, г. Славянск, Донецкой области, Украина, 84116

E-mail: 21raduga-duga21@gmail.com

СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ КОНСТАНТЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ (ВТОРАЯ ПОЛОВИНА XX СТ.)

Резюме. В статье на основании анализа основных вех отечественной истории рассматривается проблема развития системы образования Украины во второй половине XX столетия выделяется ряд констант ее развития, определяется характер взаимоотношений государства и общества в решении насущных проблем образования, освещается их эволюция в историческом плане. Авторами сделан анализ научно-педагогических исследований, публицистических трудов, который доказывает, что изучаемая проблема не теряет своей актуальности, а научно-педагогическими работниками уделяется значительное внимание изучению вопроса развития образования Украины в разных исторических периодах. В статье рассмотрены ключевые проблемы функционирования, реформирования и основные направления развития образования Украины в контексте исторических условий второй половины XX века.

В конце работы приведенные выводы из данной проблемы, дается констатация основных положений и достижений в данной сфере. Авторами особо подчеркнуто, что обновление системы образования с проекцией на будущее не представляется возможным без анализа и учета прошлого опыта, ведь это позволит избежать определенных ошибок, разработать современные стратегии развития образования Украины, согласно новым тенденциями глобализационных процессов.

Ключевые слова: система образования, учреждение образования, университет, образовательная политика, подготовка специалистов, среднее образование, профессиональная подготовка

CHEREDNYK Olena

Head of the Educational and Methodical Department, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Chair of Management of Educational Institutions, SHEI "Donbas State Pedagogical University"

General Batyuk Str., 19, Slovyansk, Ukraine, 84116

E-mail: 21raduga-duga21@gmail.com

RUDENSKA Yuliia

Student of the 1st year of studying, Master's Degree Programme of PHS, SHEI "Donbas State Pedagogical University"

General Batyuk Str., 19, Slovyansk, Ukraine, 84116

E-mail: 21raduga-duga21@gmail.com

SOCIOCULTURAL CONSTANTS OF DEVELOPMENT OF SYSTEM OF EDUCATION OF UKRAINE (THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY)

Summary. In the proposed article, based on the review of the main milestones in the history of national education, the problem of the development of the education system of Ukraine in the second half of the 20th century is highlighted, a number of constants of its development are distinguished, the nature of the relationship between society and the state in solving the pressing problems of education is determined, their evolution in the historical plane is highlighted.

The authors have made an analysis of scientific-pedagogical studies, publicistic works, which proves that the problem under study does not lose its relevance, is multidimensional, and pedagogues-scientists pay great attention to studying the development of the education of Ukraine in different historical periods. The article deals with the key problems of functioning, reformation and main directions of development of the education of Ukraine in the context of historical conditions of the second half of the 20th century. At the end of the article the conclusions on this problem are summarized, the main provisions and achievements in this field are stated.

Keywords: system of education, reforms, preschool layer, secondary education, institution of higher education, tendencies of development of education.

Abstract. Introduction. National history has significant experience in the development and functioning of the educational system during the second half of the 20th century. At that time, Ukraine was part of the USSR and the accumulated theoretical-practical heritage is a large information layer that needs serious explorations since it has not yet sufficiently been covered and has not been reflected in scientific-pedagogical researches. The purpose of the article is to consider in retrospect the problem of the development of the educational system of Ukraine in the period of the 1950s–1990s, to organize information about the course of certain historical events, to submit the material in the chronological order.

Analysis of publications. The analysis of scientific-pedagogical studies, publicistic works proves that considerable attention is paid to the research of this issue by practitioners and theorists of historical-pedagogical science. In particular, scientific explorations containing historical information, theoretical ideas and provisions that are important for the presented study are drawn great attention to. Thus, the thesis of Pastushok O. is devoted to a comprehensive analysis of the problem of the development of the adult education system in Poland in the second half of the 20th century – the beginning of the 21st century.

The article of Nikolaiesku I. covers the state personnel policy, describes the practical experience of training the personnel for the preschool institutions of

Donetsk region in the second half of the 20th century, in the publicistic works of Voloshynov S., Osadchyi V. modern global trends in education aimed at determining the basic trends of the development of higher education in Ukraine are analysed.

Purpose. The purpose of the article is to analyse consider in retrospect the problem of the development of education of Ukraine in the second half of the 20th century, to organize information about the course of certain historical events, to submit the material in the chronological order.

Results. The lower chronological boundary (1959) is determined by the adoption of the Law “On Strengthening School-to-Life Connection and Further Development of System of Public Education in the Ukrainian SSR” dated April 17, 1959, which defined further promising directions for the development of the system of preschool institutions, schools, as well as universities as centres of concentration of scientific thought, in which there was a combination of education and science, fundamental and applied investigations with their further introduction into the educational process through educational disciplines. Under this law, cooperation between institutions of higher education and schools was strengthened; new plans and curricula were introduced.

During the 1960s and 1980s, the party-state leadership paid particular attention to the development and improvement of the system of public education, traditionally considered part of the ideological system of the country. Considering the overall picture, despite the considerable number of significant mistakes and distortions in the reform of the educational sector during the period studied, the Ukrainian SSR managed to create considerable high scientific and cultural potential, as well as to ensure a high educational level of the population of the republic.

Conclusion. The modernization of education has become a nationwide task for modern Ukrainian society. The purpose of modernization of education is to create a mechanism for the sustainable development of the educational system, to ensure its compliance with the challenges of the 21st century, economic and socio-cultural needs of the country’s development, the needs of every individual, society and the state as a whole. Our study does not exhaust all the aspects of the selected problem. The prospective direction of further scientific research is studying the experience of development of the system of higher pedagogical education of Ukraine.

REFERENCES

1. Voloshynov, S. A., Osadchyi, V. V., Osadcha, K. P. (2018) Suchasni tendentsii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini. *Engineering and Educational Technologies*, 6 (4), 38–46.
2. Haran N. & Cherednyk O. (2019) Retrospektyvnyi ohliad problemy rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy (pochatok XX st.). *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriiia pedahohichni nauky*. Cherkasy, 2, 9–14.
3. Nikolaiesku, I. & Haran N. (2019) Pidhotovka pedahohichnykh pratsivnykiv dlia zakladiv doshkilnoi osvity u Donetskii oblasti v druhii polovyni XX st.

Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriia pedahohichni nauky. Cherkasy, 2, 200–205.

4. Pastushok, O. I. (2018) Rozvytok systemy osvity doroslykh u Polshchi (druha polovyna KhKh – pochatok XXI stolittia): avtoref. dys... kand. ped. nauk : 13.00.01 / In-t ped. osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy. Kyiv. 20 s.
5. Terentieva, N. O. (2016) Tendentsii rozvytku universytetskoï osvity v Ukraini (druha polovyna XX– pochatok XXI stolittia): avtoreferat dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.01 / Skhidnoukr. nats. un-t im. V. Dalia. Kyiv. 40 s.
6. Tkachenko, V. I. (2019) Tendentsii rozvytku shkilnoi movnoi osvity v Ukraini (1959-2013 rr.) : avtoref. dys ... kand. ped. nauk: 13.00.01 / Ternopil'skyi natsionalnyi pedahohichni universytet im. V. Hnatiuka. Ternopil. 17 s.
7. Shevchenko, S. M. (2014) Rozvytok shkil z rosiiskoiu movoiu navchannia u konteksti dyferentsiatsii zahalnoi serednoi osvity v URSR (50-60-ti roky XX st.). *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, 14, 833–842.
8. Shenderuk, O. B. (2014) Tendentsii rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy druhoi polovyny XX stolittia. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 4, 75–84.

(англійською переклала В. Слабоуз – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов ДДПУ)